

Andrea
Camilleri

Un cau
d'escurçons

Traducció de Pau Vidal

ANDREA CAMILLERI

Un cau d'escurçons

Traducció de Pau Vidal

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *Un covo di vipere*
© 2012 Sellerio Editore, Palermo

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 917021970 / 932720447).
Tots els drets reservats.

Primera edició: abril del 2017

© de la traducció: Pau Vidal Gavilan, 2017

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.

Av. Diagonal, 662-664, 08034 Barcelona

www.edicions62.cat

info@edicions62.cat

Fotocomposició: Víctor Igual

Imprès a CPI (Barcelona)

DIPÒSIT LEGAL: B. 6.359-2017

ISBN: 978-84-297-7586-0

U

El bosc on s'havien endinsat la Lívia i ell sense saber per què era una selva verge, d'això no n'hi havia el més mínim dubte, comptant que pocs metres abans un cartell clavat al tronc d'un arbre deia, amb lletres gravades a foc: selva verge. Semblaven Adam i Eva, tots dos nus de pèl a pèl i tapant-se les anomenades vergonyes, per bé que, si hi pensaves, de seguida veies que no tenien pas res de vergonyós, amb els típics pàmpols de figuera fets de plàstic que havien comprat a l'entrada per un euro cadascun. Com que eren rígids, molestaven una mica. Però el més empipador de tot era caminar descalços.

A mesura que avançaven, en Montalbano cada vegada veia més clar que ell ja hi havia estat, allà. Quan, per això? Una gran testa de lleó semioculta enmig dels arbres, que en realitat no eren arbres sinó falgueres gegantines, l'ajudà a resoldre l'enigma.

—Saps on som, Lívia?

—En una selva verge, si ho deia el cartell...

—Sí, però és una selva pintada!

—Com que pintada?

—És que som dins d'*El somni*. Saps aquell quadre d'Henri Rousseau?

—Però què t'empatolles ara?

—Què t'hi jugues que ara aviat ensopegarem la Jadwiga?

—I tu de què la coneixes, aquesta dona? —preguntà la Lívia amb to de sospita.

I en efecte al cap de poc toparen amb la Jadwiga, que encara que no es va moure del sofà on jeia, tota nua, es posà un dit davant del nas per demanar silenci i digué:

—Que ja comença.

Un ocellet, tal vegada un rossinyol, es parà en una branca. Després d'una reverència als visitants, entonà *Il cielo in una stanza*.

El rossinyol cantava molt i molt bé, era una delícia, i modulava la veu millor que la Mina mateixa. I a sobre improvisava, amb una fantasia d'artista consumat.

Tot d'un plegat se sentí un esclat tan fort, i després un altre i encara un tercer, que en Montalbano es despertà de cop.

Enmig dels seus propis mecàsums descobrí que s'acabava de declarar un temporal terrible, un d'aquells que marquen l'acabament de l'estiu.

Però com podia ser que enmig d'aquell terrabastall ell continués sentint l'ocellet que cantava *Il cielo in una stanza*? No podia ser, si estava despert!

S'alçà del llit i mirà l'hora: les sis del matí. S'acostà a la porta del balcó que donava al porxo, perquè el refilet provenia d'aquell costat. Però no era cap ocellet, era un home que xiulava. Obrí la porta.

Un cinquantí vestit de parracs, amb una barba tan llarga que semblava Moisès i una tofa de cabells cendrosos i espellifats, s'estava ajagut a terra amb un sarró al costat. Era un rodamón.

Tan bon punt veié en Montalbano es posà dret d'un bot i digué:

—Que l'he despertat? Perdoni, és que pluvia i m'he aixoplugat aquí, però si molesto ja marxo.

—No, home no, ja es pot quedar —contestà el comissari.

L'havia impressionat la manera com parlava. No solament per la pronúncia impecable sinó per aquell to tan educat.

No li va semblar correcte tancar-li la porta als morros, de manera que la deixà mig oberta i entrà a posar la cafetera al foc.

Ja s'havia pres la primera tassa quan sentí una mena de remordiment. N'omplí una altra i l'hi portà a l'home de fora.

—Que és per mi? —demanà el visitant, sorprès.

—Sí.

—Oh, moltes gràcies.

Mentre es recreava en la dutxa matinal, se li acudí que vés a saber quant de temps feia que no es rentava, aquell pobre desgraciat. Un cop eixut tornà a sortir al porxo. Plovia a bots i barrals.

—Que li vindria de gust una dutxa?

L'home se'l va mirar amb dos ulls com taronges.

—Ho diu de debò?

—De debò.

—No hi ha res que em vingui més de gust. No es pot imaginar que content que em faria.

No, no podia ser, aquell home parlava amb massa correcció per ser el que semblava. El desconegut s'ajupí a recollir el sarró i seguí el comissari cap a dins. Però si era una persona instruïda i educada, com era que es trobava en aquell estat?

En sortir del lavabo l'home s'havia canviat de camisa, encara que la nova tenia el coll i els punys tan esfilagarsats com la primera. Somrigué.

—És com si m'hagués tret uns quants anys de sobre.

I tot seguit, amb mitja inclinació:

—Si em permet que em presenti... Em dic Savastano.

—Molt de gust, jo Montalbano —digué el comissari tot allargant-li la mà.

Però l'home, abans d'encaixar, va fer un gest instintiu: se la fregà un moment pels pantalons com per netejar-se-la. Tornà a somriure, li faltava una dent de les de davant.

—Ja el conec, ja. Un dia el vaig veure per televisió, en un bar.

—Si no li sap greu —el tallà en Montalbano— jo me n'haig d'anar a la feina.

L'home no va necessitar més explicacions. Recollí el sarró de terra i sortí al porxo.

—Li sap greu, comissari, si em quedo aquí fins que no pari de ploure? El lloc on diguem que m'estic no queda gaire lluny, però amb aquesta pluja... Vostè tanqui, per això, eh?

—Si vol el puc acompanyar en cotxe.

—Molt agraït, però no crec pas que pogués.

—Per què no?

—Perquè visc en una cova a mitja altura d'aquest turó de marga de darrere casa seva.

Sens dubte estar dins d'una cova sempre seria millor que no en un llit de cartrons sota la porxada de l'ajuntament.

—Ja s'hi pot estar tanta estona com vulgui. A reveure.

Es tragué la cartera de la butxaca, n'estirà un bitllet de vint euros i l'allargà a l'home.

—No, i ara, vostè ja ha fet masses coses per mi —refusa amb determinació.

En Montalbano no va insistir.

En tancar el balcó va sentir que començava a xiular altre cop.

I ben mirat ho feia bé. Gairebé tant com el rossinyol del somni.

Tan aviat com posà els peus a comissaria, en Catarella penjà l'auricular i exclamà:

—Ai, mentre mentre! Justament a vostè de vós l'estava en trucant a casa!

—I doncs?

—Hi ha hagut un homecidi! En Fazio acaba de sortir cap a l'indret! Volia que vostè hi anés també vós cap a l'indret amb ell que és a l'indret! És per això que jo l'estava en trucant a vostè a casa ara al matí!

—Molt bé, i on és aquest indret?

—M'ho he apuntat en un paperet, veu? Can Pariella, veïnat de Tosacane.

—I on és can Pariella?

—Al veïnat de Tosacane, mentre.

—Sí, però aquest veïnat on para?

—Ni deia.

—Mira, saps què? Truca a en Fazio i passa-me'l.

Seguint les instruccions d'en Fazio arribà a la casa en qüestió, que per descomptat no es deia Pariella sinó Mariella. Trigà tres quarts d'hora, perquè com que no havia parat de ploure el trànsit anava molt lent.

La casa era un xalet de dos pisos just davant de la general que seguia la costa. La reixa estava oberta i sota el porxo hi havia un cotxe de policia, al costat de dos més. Com que el xàfec no afluixava i ell no es volia mullar, també es va ficar a la propietat i aparcà al costat dels altres.

Encara no havia acabat de baixar que ja veié arribar en Fazio.

—Bon dia, mestre.

—D'això en dius un bon dia, tu?

—Doncs no, però què vol que li digui?

—Què ha passat?

—Han mort l'amo del xalet, un paio que es deia Cosimo Barletta i que feia de comptable.

—I a dins qui hi ha ara?

—En Gallo, el mort i el fill, que es diu Arturo i que ha estat qui l'ha trobat.

—Has avisat tothom?

—Sí, fa cinc minuts.

Entraren tots dos a la casa.

A la primera sala, un menjador de grans dimensions, hi havia en Gallo i un quarantí amb ulleres, prim i anònim, és a dir, amb una cara d'aquelles que un segon després de veure-les ja no te'n recordes. Anava ben vestit i fumava amb aire despreocupat, com si allò que li acabava de passar al seu pare no l'amoïnés ni poc ni gaire.

—Sóc l'Arturo Barletta.

—I la Mariella qui és, si m'ho permet?

L'altre se'l mirà descol·locat.

—Doncs no... no en tinc ni idea...

—Perdoni, si l'hi pregunto és perquè com que la casa es diu així...

L'Arturo Barletta es clavà una palmellada al front.

—Ai, sí, és clar. És que en un moment així... Mariella era el nom de la meva mare, pobra.

—Que és morta?

—Sí, d'ara fa cinc anys. Una desgràcia.

—Com va anar?

—Es va ofegar. Estava nedant i devia tenir un rodament o alguna cosa. Aquí davant mateix.

—On és? —demanà en Montalbano a en Fazio.

—A la cuina. Vingui.

A la sala hi havia una escala que duia al pis de sobre, a mà esquerra una porta que donava a la cuina i a la dreta una altra que portava al lavabo.

La cuina era espaiosa i segurament s'hi devien entaular.

Es veia tota neta i endreçada, descomptant una tassa tombada a la taula, d'on havia vessat la mica de cafè que tacava les tovalles.

L'excomptable Cosimo Barletta l'havien mort mentre, assegut de gairell, es prenia el cafè que l'assassí no li havia donat temps d'acabar-se.

Un únic tret al clatell, disparat a mig centímetre de distància.

Pràcticament com una execució.

El tret l'havia fet caure de la cadira i ara el cadàver estava estirat a terra, de costat, amb els peus sota la taula. Per poder-lo mirar a la cara el comissari també es va haver de posar de bocaterrosa. Però no hi havia gran cosa a veure, perquè la bala, en penetrar per la nuca, havia sortit just per sobre del nas, tot enduent-se un ull i part del front. L'assassí, si no és que era un nan, havia col·locat el canó de l'arma lleugerament encarat amunt, si no el projectil no hauria seguit aquella trajectòria.

Però de sang no n'hi havia gaire, per terra.

El comissari tornà a la sala. L'Arturo no parava de fumar.

—Segui, sisplau, que li haig de preguntar un parell de coses.

—A disposar.

—És cert que ha estat vostè qui ha descobert el seu pare mort?

—Sí.

—Expliqui'm com ha anat.

—Jo visc a Montelusa i...

—A què es dedica?

—Faig de comptable en una constructora força grossa, la Primavera Siciliana, no sé si la coneix.

—No. Està casat?

—Sí.

—Fills?

—No.

—Molt bé, què més?

—El papa i jo parlàvem cada dia per telèfon. Ahir al vespre em va trucar per avisar-me que baixaria a dormir aquí perquè volia aprofitar el matí per endreçar la casa.

—Endreçar en quin sentit?

—Home, com que s'ha acabat la temporada d'estiu, doncs...

—I a l'hivern no hi venia?

—Oh i tant com sí! Cada dissabte. Però com que ara últimament hi havia estat la meva germana amb els dos nanos, potser havien desendreçat una mica, i el meu pare era...

—Com es diu la seva germana?

—Giovanna. Està casada amb un representant i viuen a Montelusa, també.

—Què més?
—Doncs això, que ahir el papa em va trucar i...
—A quina hora?
—Passades les nou. Ell acabava de sopar, a casa seva de Vigata, i...
—Que s'havia tornat a casar?
—No.
—Vivia tot sol?
—Sí.
—Quants anys tenia?
—Seixanta-tres.
—Molt bé, segueixi.
—És que no sé què deia, ara. Ja em perdonarà però si em talla cada dos per tres no...
—Em deia que el seu pare el va trucar passades les nou.
—Ah, sí. Em va dir que es quedaria a dormir aquí. Aleshores jo li vaig dir que m'esperés al matí, que passaria a ajudar-lo.
—Amb la seva dona?
L'Arturo Barletta va fer una ganyota d'incomoditat.
—Amb la meva dona el meu pare no...
—Entesos. Què més?
—Aquest matí he arribat a les vuit i...
—Amb cotxe?
—Sí. El de color verd. L'altre és el del papa. Com que estava tancat, he obert amb les meves claus i...
—La seva germana també en té, de claus?
—Sí, em penso que sí.
—I en entrar no ha notat res d'estrany?
—No... Perdó, sí.
—Ah, el què?

—Que els porticons estaven tancats i el llum encès. Però he pensat que el papa encara devia dormir i que es devia haver descuidat d'apagar-lo. He pujat a dalt, el llit estava desfet però ell no hi era. Aleshores ha estat quan he tornat a baixar i en entrar a la cuina l'he trobat.

—Què ha fet?

—Què vol dir?

—Que com ha reaccionat. S'ha posat a cridar? S'ha ajupit per mirar si encara era viu?

—No recordo si he cridat. Però sí queestic segur de no haver-lo tocat.

—I doncs? És una reacció instintiva...

—Sí, però és que n'he tingut prou d'acotar-me i mirar-lo per... Li faltava mitja cara i de seguida m'ha semblat clar que...

—Expliqui'm què ha fet.

—He sortit de la cuina corrents. No podia suportar la... He agafat el telèfon i he trucat.

—Quin, aquell d'allà? —demanà en Montalbano tot indicant un aparell que es veia damunt d'una tauleta.

—Sí.

—M'ha dit que només d'entrar s'ha fixat que el llum era encès. Recorda si el de la cuina també?

—Em sembla que sí.

—Ho havia d'estar per força, si les persianes estaven abaixades.

—Devia estar encès, sí.

—Pugem? —va fer en Montalbano a en Fazio.

Anaren cap a l'escala.

Al pis de dalt hi havia dos dormitoris grans, un de petit amb una llitera i un quarto de bany. Al primer dormitori el llit estava desfet, tal com havia explicat l'Arturo.

Que, això sí, s'havia descuidat de dir que per l'aspecte del llit era obvi que hi havien dormit dues persones.

Les altres dues habitacions estaven ordenades, però al lavabo hi havia dues tovalloles blanques encara humides. S'hi havien dutxat dues persones.

Tornaren cap a baix.

—El seu pare tenia una amant?

—Que jo sàpiga no.

—Bé, el que és evident és que no ha dormit sol, aquesta nit, no s'hi ha fixat?

—Sí, no, he vist el llit però no n'he fet cas.

—No s'ofengui, però la persona que ha dormit amb el seu pare no havia de ser per força una dona.

L'Arturo Barletta esbossà un somriure.

—Al papa només li agradaven les senyores.

—Però si m'acaba de dir que no tenia cap amant!

—Perquè he entès que es referia a una de fixa. Ell era... vaja, que no deixava res per verd. I a més li agradaven joves. La meva germana s'hi discutia sovint per això.

—A què es dedicava?

L'Arturo Barletta vacil·là lleugerament.

—A diverses activitats.

—Per exemple?

—Doncs... tenia un magatzem de fusta a l'engròs... era soci d'un supermercat... i també propietari d'una dotzena de pisos a Vigata i a Montelusa, que té llogats...

—O sigui que era ric.

—Diguem que benestant.

—Li sabia greu fer un cop d'ull per la casa i dir-me si troba a faltar res?

—No, ja ho he fet mentre els esperava i m'ha semblat que hi era tot.

—Sap si tenia enemics?

—Doncs... no ho descartaria.

—Per què?

—No tenia un caràcter fàcil. I quan es tractava de negocis, no era amic de ningú.

—Entesos.

Després d'una pausa, s'adreçà a en Fazio.

—Hi ha senyals d'efracció a les portes o les finestres?

—Cap ni un.

—Per tant els devia obrir ell la porta —intervingué l'Arturo.

En Montalbano se'l mirà pensatiu.

—Vostè creu? També els podria haver obert la persona que ha dormit amb ell. I tampoc es pot descartar la possibilitat que l'assassí tingués claus.

L'altre no replicà.

—Dicti a en Fazio les adreces i números de telèfon de vostè i de la seva germana —ordenà el comissari.

I tot seguit, altre cop a en Fazio:

—Me'n torno al despatx. Queda't tu a esperar el fiscal i els altres. Ens veurem allà.

Plovia encara més que abans.